

deberet. Cellaria- rum Indi- carum a- busibus ob- uiaue.

Magnitu- do Hi- ſpani Im- perij ex ſubiectione Pontificia creſcit.

D. Am- broſius.

tantur exceſſus. Id conſtat: nam cum circa a- lia prouidere debeat, qua inferioris multo mo- menti ſunt, circa hoc perfunctoriam habere cu- ram non poteſt non graue conſcientia pericu- lum importare. Vnde in ſyndicatu circa hoc de- beret inquiri, & inter capita Interrogatorij, iſtud, uti rem tangens pra alius conſiderabilem, collo- cari. Non enim ad Hiſpani Imperij magnitu- dinem ſpectat iuriſdictionis ſuae limites circa perſonas ſacras extendi, & a ſubiectione Sedis Apoſtolicae praentia ſubductio: cum ex ſubie- ctione potius ſperari debeant magnitudinis in- crementa. Pro quo illuſtre extat Diui Ambroſij teſtimonium in Cap. Conuenior, 23. Quaeſt. 8. ſic dicens: Allegatur Imperatori licere omnia ipſius eſſe vniuerſa. Reſpondeo: noli grauare te Imperator, ut pures te in ea, quae diuina ſunt, Imperiale aliquid ius habere. Noli te extollere: ſed ſi vis diutius imperare, eſſo Deo ſubiectus. Scriptum eſt enim: quae Dei Deo: quae Caſaris, Caſari. Matth. 22. Ad Imperatores pa- latia pertinent: ad Sacerdotes Eccleſiae; publicorum ti- bi manum ius commiſſum eſt, non ſacrorum Tributum Caſaris eſt. non negatur: Eccleſia Dei eſt; Caſari vri- que non debetur, quia ius Caſaris eſſe non poteſt in tem- plum Dei: quod cum honorificentia Imperatoris dictum nemo poteſt negare. Quid enim honorificentius, quam ut Imperator Eccleſiae filius eſſe dicatur. Quod enim di- citur, ſine peccato dicitur, & cum gratia dicitur. Im- perator enim intra Eccleſiam eſt; bonus enim Impera- tor quaerit auxilium, ac Eccleſia non reſutat. Sic ille. Tales ergo ſumus, & Rex noſter pro felicitate regi- ae contra Coronae aduerſarios frequenter im- ploret auxilium, non ipſi ab eius tribunalibus au- xilium pro violentiis indecora frequentia requi- ramus. Sed de hoc rurſum

Aſſertio 4. Recurſum in Indiis eſſe tolera- biliozem.

Venerab. P. Iacobi Aluarez de Paz pro eo iudi- cium.

82 Dico quartò. Recurſus dictus in Indiis videtur tolerabilior, moderatione, quam dixi- mus, obſeruata. Id probo. Nam cum ſupremi iudices Eccleſiaſtici, & Regiae Maieſtatis pra- ſentia longius abſint, maior eſt occaſo ſubdi- tos diuexandi, & ita frequentiores oriuntur ini- uriae. Pater Iacobus Aluarez de Paz, ſanctita- tis & doctrinae laude conſpicuus, quarum egre- gium ſpecimen Orbi vniuerſo ſcripta luculentif- ſima repraeſentant, recurſum, de quo loquimur, uti ſacrilegum reprobatur. Cum verò Quitenſis Collegij factus Reſtor in eam veniſſet urbem, in qua Regia Cancellaria reſidet; vidifſetque fre- quentes iudicium Eccleſiaſticorum iniurias bene- ficio recurſus proſtigatas; dicere ſolitus nihil conuenientius, iuſtius nihil diſponi pro Reipub- licae bono potuiſſe. Ex qua tanti viri ſententia illud ſaltem deducere poſſumus; quod noſtra Aſſertio contendit; recurſum ſcilicet in Indiis eſſe tolerabiliorem; dummodò in aliud non inci- datur extremum ex neceſſitatis praetextu, quòd ſcilicet in omnibus, & per omnia, dictus recur- ſus admittatur.

§. IV.

Aſſertiones alie pro Religioſis, & dubij ſpecialis enodatio.

Aſſertio 5. recurſum Religioſis, ut aliis li- cere.

83 Dico quintò. Recurſus etiam Religioſis ob commune bonum, eo modo, quo aliis, licet: quia & illi graues poſſunt iniurias a-

Prælati & iudicibus Eccleſiaſticiſ experiri: quod vtinam iterata exempla minimè comprobarent. Pertinet autem ad Regiam prouidentiam eorum deſenſio; & eò magis, quò perfectior, & Dei Eccleſiae vtilior eſt eorum ſtatus, ſicut de Cleri- cali dictum num. 75.

84 Dico ſextò. Si in Religione aliqua fit Conſtitutio prohibens in ſpeciali recurſum, & poena ſit excommunicationis, aut alia grauis ad- iecta, recurſus erit illicitus, & certà excommu- nicationis aut cenſurae alterius, ſive poenae gra- uis incurſio. Id probo: nam in profeſſione ſibi tale onus, qui profitetur, imponit, & iuri de- ſenſionis ſuae, licet naturale ſit, voluntarie ren- untiat; vnde nequit ſuam circa hoc reſumere libertatem. Sicut naturale ius habet ad ducendam vxorem; cui tamen renuntiat vouens caſtita- tem: quod & in aliis votis eſt perſpicuum. Et naturale etiam ius habet ad fouendum corpus quibus voluerit alimentis; cui renuntiat ſimiliter ad ieiunia Ordinis obligatus.

85 Dixi & poena ſit &c. Quia ſi nulla poena ſit, & aliunde Conſtitutiones Religionis ad pec- catum graue non obligant; non videtur ratione materiae, aut circumſtantiarum communium, mortale eſſe peccatum. In particulari autem poſ- ſunt eſſe circumſtantiae aliquae ſcandalum indu- centes, iuxta quas eſt a prudentibus iudicandum.

86 Si autem praecipitur ſub reatu peccati mortalis, ut contingit cum praecipitur in virtute ſanctae obedientiae, in quo Religionum eſt ſty- lus conſulendus, tranſgreſſio mortalis erit, etiam ſi nulla adiciatur poena, niſi qua tali peccato arbitrio prudentium correfpondeat. Conſtat, quia materia eſt grauis, & talis obedientiae onus voluntarie aſſumitur.

87 Nec quaeris poena quae grauis dicitur, indicium obligationis ſub mortali eſt. Sic enim in Ordine Praedicatorum poena grauis dicitur tria ieiunia in pane & aqua, & itidem diſciplinæ, quae ſolent pro negligentibus infligi, quae non ſunt etiam peccata venialia, ut videri poteſt apud P. Fr. Ioannem de la Cruz in Directorio Conſcientiae Lib. 1. Cap. 6. Artic. 2. §. & ad argumen- ta. Debet ergo eſſe poena, ex qua graue dam- num tranſgreſſori proueniat, ut diuturni car- ceris, priuationis habitus, inhabilitatis ad Reli- gionis ministeria, grauis infamiae, quae regula- riter loquendo neceſſaria eſt ad virtutem conſer- uandam, ut citatus Auctor aduertit, iuxta illud Eccli. 41. v. 15. Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi, quam mille theſauri pretioſi, & magni. Videantur P. Suarius Lib. 5. de legibus Cap. 4. num. 11. P. Vaſquez Tomo 2. in 1. 2. Diſputat. 159 num. 23. P. Thomas Sancius in Opere morali Lib. 6. Cap. 4. num. 64. qui plures adducit. P. Arriaga Tomo 2. in 1. 2. Diſputat. 16. num. 66. & Diſput. 21. num. 27.

88 Dico ſeptimò. Si grauumen ſit nota- bile, & extraordinarium, poteſt Religioſus re- medio recurſus ſe tueri, etiam ſi & praecipuum, & cenſura ſit, qualem habent Patres Dominicani, & eſt inter Conſtitutiones Pauli V. 39. PP. Mi- nores de Obſeruantia; & eſt 27. inter Conſti- tutiones Gregorij Decimi tertij. PP. Carmelita- rum, & eſt 110. inter Conſtitutiones Clementis O- ctauj. Ratio deſumitur ex communi doctrina, iuxta

Aſſertio 6. id negans quando eſt prohibitus ſub graui poena.

Contra ſimplicem prohibitionem non eſt mortale peccatum.

Bene ta- men contra obedientiam praecipuum.

Non qua- libet poena, grauem dicitur eſſe iudicium talis obliga- tionis, ſed quae expli- catur.

Eccli. 41. v. 15.

Aſſertio 7. Licere re- curſum ſi grauumen ſit extraor- dinarium, non obſtan- te praecipio, & cenſura.

CAPVT VIII.

Vtrum Regium Indiarum Conſilium Pontificias Bullas ad res Indicas ſpe- ctantes licite transmitti prohibeat, niſi poſt earum inſpectionem, exe- cutione alias penitus intermiſſa, & cum earum ſapienter retentione.

91 **S**ic vſus iam diu obſeruatus obtinuit, vt Apoſtolicae Bullae, quae gubernationem in ſpiritualibus concernunt, aut quid ſimile, & praeterim Regium Patrona- tum, a Conſilio recognoſcantur, & pro conuenientiae iudicio, aut permittantur transire, aut retineantur, ſupplicatione propoſita, quam neſcio an ſemper, niſi pars vrgeat, proſequatur. Et in- ſpectio haec tanti eſt roboris, vt ſi ea deſit, & teſtimonium Regiſtri, peremptoria eſſe ſoleat excep- tio, vt non poſſit quis in Indiis ad hoc Sedis Apoſtolicae acceptum beneficium prouocare. Sed ſtylum huiusmodi damnatum in Excom- municat. 13. ibi: Praedicta capi, & retineri faciunt. Et ibi: Quae illa ſimpliciter ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine, executioni demandari, &c. Videantur illi apud Dianam Parte 1. tractat. 2. Reſolut. 13. & Parte 5. tractat. 1. Reſolut. 12. qui eoſdem ſecutus, ſicut & P. Palaus Tomo 2. diſp. 3. Puncto 14. num. 13.

Stylus cir- ca retentio- nem Bul- larum.

A multis reprobatum ob Bullam Coena.

Eiusdem verba.

Aſſertio 1. in Bulla de caſu praesentis non agi demonſtra- tur.

92 Dico primò. Excommunicatio Bullae Coenae non videtur cadere ſupra caſum, de quo loquimur. Probatur ex illius tenore; procedit enim contra eos, qui praetextu friuolae cuiusdam appellationis a grauiamine per Apoſtolicas literas ſibi impoſito, ad Curias ſeparatas, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea capi & retineri faciunt: quique eorum inſtantiae annuentes, ſine ſuo beneplacito aut conſenſu, vel examine, executioni prohibent demandati. Vbi pro caſu noſtro nihil. Inſpiciuntur enim Bullae, in quibus de iure partium non agitur, quae apud Sedem Apoſtolicam litigantur; ſed quae gubernationem tangunt, vel incommodi aliquid afferre poſſunt in regionibus adeò remotis, Sede Apoſtolicà non non planè, aut etiam non veraciter, informatà. Quod ſummà cum reuerentia praeratur, & vbi opus eſt, ſpecialis ſupplicatio interponi dicitur, cum multoties ſufficere videatur generalis, vt affirmat Dom. Solorzanus lib. 3. cap. 25. num. 40. & ſeqq.

93 Et quidem, cum eſſe aliquando plures rationes poſſint, propter quas non expediat Pon- tificia reſcripta executioni mandari, eorum ren- tentio non poteſt rationabiliter Pontifici diſpli- cere, qui iam circa hoc in iure ſuam aperuit vo- luntatem. Sic enim habetur in Cap. ſi quando, de reſcriptis, vbi haec illius verba: Si quando aliqua tua Fratemitati dirigitur, quae animum tuum exasperare videntur, turbari non debes. Qualitatem negotij, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut manda- tum noſtrum reuerenter adimplens, aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſam praetendens: quia patienter ſuſtinemus, ſi non feceris, quod

Pro ſtyli conuenientia quid faciat.

Cap. Si quando.

Ballaſta.

Neque ne- ceſſarium ad hoc ali- orum iudi- cium.

Etiamsi adſit con- ſtitutio Re- ligionis.

Votum non obligare notabili ſu- perueniente difficultate.

Recurſus vti, ſicut & appella- tione poteſt, ſi ille licet.

De Religio- ſis aliter ſentientia.

juxta quam praercepta humana non obligant cum graui diſpendio, vnde nimis difficilis eorum red- ditur obſeruatio. Pro quo videndus Ballaeus verb. Epicheia, num. 4. §. Secundum eſt: qui in fine admonet ſic: Ne tamen quis facile iudicet eſſe ma- gnam difficultatem, vbi non eſt, & ut in hoc non deci- piatur, in dubijs ſtet iudicio ſapientium. Sic ille: quod eſt equidem ſemper conſulendum. Verum cum difficultatem non alii, etſi ſapientiffimi, ſed ipſe qui grauatur, debeat experiri, eius potius videtur ſtandum eſſe iudicio, dummodo rem non huma- nis rationibus tractet, ſed coram Deo quid ſibi ad vitam quietè in Religione tranſigendam ſit expediens meditetur.

89 Et praedicta quidem doctrina procedit, etiam ſi Conſtitutio Religionis id prohibeat, cuius onus quis in ipſa profeſſione ſubeundum re- cognouit. Nam licet hoc ita ſit reſpectu oneris, cum grauumen extraordinarium non eſt; in hoc autem aliter ſe res habet: quia ſicut in generali conſeſſione non veniunt ea, quae quis non eſſet in ſpecie verofimiliter conſeſſurus, vt eſt regula iuris in Sexto: ita in generali promiſſione ſimiliter dicendum eſt. Et ſic votum non obligare nota- bili ſuperueniente difficultate, tenent Nauarrus in Manuali cap. 18. num. 2. Sayrus lib. 6. cap. 7. num. 1. & 2. P. Suarez lib. 4. de voto Cap. 9. num. 4. P. Thomas Sancius lib. 4. Operis moraliſ cap. 2. nu. 20. & ſeqq. P. Reginaldus lib. 18. num. 277. & ſeqq. P. Valentia Tomo 3. diſput. 6. quaest. 6. Puncto 4. verſ. Secundum quod. P. Palaus Tomo 3. tractat. 15. diſput. 1. Puncto 20. num. 5. & 6. Ballaeus verbo, Votum, §. 4. Bonacina Tomo 2. diſput. 4. circa ſecundum De- calogi praerceptum, §. 1. nu. 2. apud quem P. Molina, P. Henriquez, & alii.

90 Dico octauò. Si ſterilitum eſſe recur- ſum, illius remedio vti poteſt quis, ſicut & reme- dio appellationis, quod licet etiam quando ſen- tentia non eſt manifeſte iniuſta, & quia bona fide procedit, vel ſecundum probabiles rationes, vt bene explicat P. Suarez Tomo 5. in 3. p. diſput. 3. ſect. 6. nu. 2. & tenent alii, quos citat & ſequuntur Diana Parte 3. tractat. 5. Reſolut. 104. & Bal- laeus verbo, Appellatio, num. 7. Licet enim iudices laici pro violentia tantum ſint adeundi, quae non datur quando quis juxta probabilem ſen- tentiam condemnatur; poteſt tamen exiſtimare ille iudices plus fortè viſuros, vbi alii minus vident, & ſibi ſaltem probabiliffimam ſententiam ſuffragari, quae euidenti aequiualeat: violentiam enim facere videtur iudex, qui contra probabiliffimam ſententiam iudicat, vt grauumen magnum imponat; videturque aut ignorantia, aut paſſione aliqua laborare. Pro quo videndus P. Fragofus Tomo 1. pag. 450. §. Tertia propoſitio. Quod quidem de ſecularibus dictum velim: nam de Reli- gioſis alia eſt ratio, quos indigniffimum eſt pro grauumen quouis vitando apud ſeculares iudices litigare: vnde raro audiendos, ſuo exemplo, & vrgenti ratione admonet Dom. Solorzanus lib. 3. cap. 26. & in Politicà, pag. 728. §. Si bien eſto. Immo nec illis licere recurſum abſolute tenet Thomas Hurtadus ſupra num. 137. Nec de his modò plura. Vide in ſupra Titulo 4. cap. 8.